

som vi alle have lært som Børn. Jeg undrer mig ikke over, at der saaledes kan tales saa stærkt om, at Tienden efter sin Oprindelse er en Uretfærdighed, thi saadan bliver det lært i de almindelige Lærebøger. Gaar man derimod lidt til Bunds i Sagen, opdager man, at det i Virkeligheden forholder sig ganske anderledes. Der fortælles, at Knud den Hellige fandt sin Død i et Oprør, som var foranlediget ved en fremtvungen Tiendeindførelse. Det vide de samtidige Beretninger ikke det allermindste om. Der er en senere Krønike, der fortæller, at han fremtvang Nefgæld, og det har man forklaret, skulde være Tiende. Men gaar man til de samtidige Beretninger, kommer man til det Resultat, som vor store Historiker A. D. Jørgensen, som er den, jeg navnlig anfører som min Kilde, er kommen til, at alt dette aldeles ikke er paalideligt. Det, som er sandt, er, at Knud den Hellige formanede Folk til at indføre Tiende, det havde hans Fader gjort allerede før ham, men der var slet ikke Tale om, at han fremtvang Tiendens Indførelse, og, som A. D. Jørgensen siger, det kunde kan slet ikke gøre, thi efter hele den bestaaende Statsordning var han aldeles ikke berettiget til at udstede en saadan Lov; den Lov, hvorved Tienden skulde indføres, maatte vedtages af, hvad man den Gang kaldte Almuen, det vil sige Folket. Det, Knud den Hellige gjorde, var, at han benyttede sin Indflydelse; saa langt den rækkede, til at indføre Tienden, han indførte Tienden paa Kongsgaardene, paa sine Ejendomme, og hans Lensmænd maatte finde sig i at udrede Tienden. Dermed var Begyndelsen gjort, og derefter gik det saaledes ifølge den Stemning, der den Gang var over for Kirken, at man efterhaanden indførte Tienden. Det kan oplyses endogsaa aldeles bestemt, hvornaar Tienden er vedtagen ved frivillig Overenskomst mellem Folket, Kongen og Gejstligheden. Den er vedtagen for Sjællands Stifts Vedkommende i 1171 paa en Forsamling i Ringsted, for Skaanes Vedkommende i 1174, for Slesvigs Stifts Vedkommende 1186 og for de andre Egne af Landet noget senere. Der har aldrig været nogen som helst Kamp, som har medført Blodsudgydelse, om de to Tiender, nemlig Præstetiende og Kirketiende. Alt, hvad der foreligger, tyder paa, at disse to Tiender er man bleven enig om, og det synes ogsaa at fremgaa af det, man kan faa ud af det, at samtidig med at disse to Tiender bleve indførte, blev Befolkningen fri for andre Byrder, saaledes at der af de Mænd, der have be-

skæftiget sig mest med dette Spørgsmaal i nyere Tid, udtales, at det er en Overenskomst, som begge Parter synes at have været tilfredse med og begge Parter synes at have kunnet være tjente med. Derimod var det den ene Tredjedel af Tienden, som vakte Utilfredshed. Tienden blev nemlig delt i 3 lige store Dele, saaledes at hver Tiende kom til at udgøre en Tredjedel af Høsten, og denne ene Tredjedel blev den saakaldte Bispetiende. Med Hensyn til denne — det er den nuværende Kongetiende — var Forholdet dette, at det var en Afgift, som egentlig var bestemt til, hvad man nu vilde kalde Fremme af Videnskab og Kunst. Det var nemlig Biskopperne, som lod uddanne dem, der skulde være Folkets Embedsmænd, altsaa særlig Præsterne, og det var altsaa dem, som oprettede Skoler og sørgede for, at de unge kunde faa deres Uddannelse. Det var Biskopperne, som tog sig af Kunsten, som den Gang udelukkende var kirkelig Kunst, og de skulde derfor anvende Tienden dertil. Men Menneskene ere nu en Gang ikke saa gode, som de burde være, og der var mange af Biskopperne, der anvendte Tienden paa en anden Maade, saa man kan ikke undre sig over, at der vaktes Utilfredshed med den. Det er denne Bispetiende, hvorom der udelukkende førtes Kamp i Oprøret i Skaane og i Urolighederne i det øvrige Land. Derimod fastslaaes det som noget ganske bestemt af dem, der kende til det, at der aldrig er ført Kamp om de to andre Arter af Tiende.

Det var nu med Hensyn til Tiendens Oprindelse, og jeg tror, man maa sige, at der ikke er nogen Uretfærdighed deri. Derimod skal jeg indrømme, at der er begaaet en Uretfærdighed i Reformations-tiden, den Gang en Del af Befolkningen blev fritagen for Tiende. Det var Adelen, som fritog sig selv for Tiende, og man maa erindre, at det ingenlunde var med Kongemagtens Billigelse. Kongemagten gjorde, hvad den kunde, for at Adelen skulde vedblive at udrede Tiende; men Adelen var for mægtig og vilde ikke udrede den, og hvad Adelen saaledes først havde tiltaget sig, blev senere legaliseret ved Kristian den Femtes Danske Lov. Da var der allerede sket saadanne Transaktioner, at man ikke kunde føre det tilbage; tiendefri Ejendomme vare blevne solgte, og der var nu blevet faste Regler. Der skete da en Uretfærdighed, det er sandt, men mod hvem skete Uretfærdigheden? Man taler om, at denne Skat er uretfærdig mod Bondestanden, men det var dog virkelig ikke Bonde-